

ACC. N:R M. 8564 :1-14.

Landskap: *Västergötland.* Upptecknat av: *Junna Hobrok*
 Härad: *Kind.* Adress: *Härsleholm*
 Socken: *Ör. Su:ae.* Berättat av:
 Uppteckningsår: *1942.* Född år i

Hh.
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Gårdgårdar. tid. 1-14.
Sommerlagårdar tid. 2.

6tm. II:41.
" II:38.

Gärdsgårdar.

Solbåten F. O. Stark, ca 65 år, Gjörred,
S. Åsarps sn.

Kortgårdsgårdstypen fanns här i orten, men
sällsynt före, mest kring trädgårdar, och då
med avsågade "staver" (störar) för att se jämn
och fin ut. Kanske blott ett enda ställe i
Åsarps hade denna sort, som sagesmannen
minns.

Den vanligaste sorten har varit av typen
långgårdsgård, kallad blott "gårdsgård".
Stödstake, kallas "suestake"; till band
nyttjades "marvier" av gran eller en.
Stödet var vid bundet vanligast: H ,
men även förekom med staken i korsning
in mellan störsparen och genom översta
bandet: H , vid varlammat par, vid var-
dera sidan, alternerande.

Ringformiga band (hankar) har ej nyttjats
i gårdsgård, blott vid "gap".

Man hade 3 band pr störrar i vanlig
gårdsgård: fot-, mellan-, naska-bank.
"Stakar" (störrar): var mest av grane.

Allt man använde ene brukades ej som i
delar av Småland att tvista ena nertill
medan den stod på rot, men sagomannen
har sett sådant i No-kt (Umanysd sn.).
Korsegårdsgård (Strängselgårdsgård), som
fig. 3. II: 11, finns ej.

Sommerlagårdar. fanns för, men borttag-
na nu. De voro kvullindade; de lågo
vid gränsen mellan in- och utläggar. Där
nyttjades korna och sattes in om vatten.
De voro inredda med bås.

En 60-70 års man, Johansson, S. Åsarp,
beskriver gärdsgårdar, virket kallas här
"troker" och "staver".

Vanlig gärdsgård var av typen långgärdsgård.
På varje stölp var 3 haubar. 2 utan
gärdar, en utan går före och "fotar", en man
går efter och "macker".

"Suegärdsgård" (kortgärdsgård), saknas,
men finns i Suedland. Korsgärdsgård
(skrångselgärdsgård) saknas.

Gärdsgård står längst tid och bäst på mos-
sig mark, i gruslig mark faller den snart.

Alfred Nilsson, 80 år, S. Åsarp.

talar om "skenagärdsgård", som tydligen är
långgärdsgård. Korsgärdsgård och kortgärdsgård
äro ohänsade typer.

Tranebo sn. Hjerpsbult.

En ca 70 årsman uppger att långgärdsgård är senare införd, för hade man kortgärdsgård som i Småland.

Även fanns mycket "korslagder gårdsgård" (strängselgårdsgård?).

Aron Melkersson, 80 år, Berg, Tranebo sn.

Här fanns mest "långgärdsgård", "korsnesgärdsgård" (4 m. långa tvärer).

"korsstakagärdsgård": blev som tillfälligare bequing av annan gårdsgård.

Även användes "stänge" som var tillfällig, är det samma som stänggårdsgård (ULMA.15).

Stödsstar kallas "rämesketor", både fäst i kortning med störsparret och vid bundet.

Man hade också A, men A, som var van-
ligare.

Man hade 3 haubae på varje stöppan.

Uppvecklaren har sett kortgårdsgård i
skogsmark i Gjötöfta sn.

Årbyörnarps sn. Kråkelörpsst.

August Andersson, ca 75 år.

En kortgårdsgård står nära hans gård,
mellan åkärnarna. Den sorten sägs ha
varit vanligast för. För tillfälle av stäng-
ning användes "stänge" (= stänggårdsgård
enl. ULMA. 15).

Korsgårdsgård har före används kring råj-
fällan där man svejät skogen. Dess virke
logs sedan ner och användes att kola med.
och kallas "korsstakgårdsgård".

Sjötofta sn. Hjörlegräde.

Enligt en ca 45 år gammal finsk "långgårds-
gård". "Korsgårdsgård" användes före kring
svejderna. Kortgårdsgård var vanligaste
typen.

Häcksvik sn.

Smeden Anders Zachens Karlsson, 81 år.
"Korsstakagårdsgård" användes kring ut-
markerna; den gjordes så fort som en koring
gick så man.

"paragårdsgård" (kortgårdsgård, som fig 2,
Sbl. II: 41) var vanligt för här.

"långgårdsgård" eller "bolhagårdsgård"
fanns även.

Häcksvik sn., Skyrups. 76-åriga Gabrielson.
Den vanligaste gårdsgården av typen kort-
gårdsgård kallas "hankgårdsgård", med 3
hankar på störpan. Hanhanna av gran.
"Långgårdsgård" finns även, men är tillkom-
men senare.

"Korsgårdsgård" tillfällig, användes mest vid
mosse o. dyl.

Vid vantannat störpan i den vanliga hank-
gårdsgården sattes "streckstör", in mellan par-
ten stövar:

Augusti Svensson.

83 år. Dittlarp. Häcksvik sn.
Den vanligaste gårdsgården för var "para-
gårdsgården", d. v. s. typen kortgårdsgård, där
gårdlet gick genom tre stakapar.
"Korsgårdsgård" var tillfälligare sort.

"Långpuesgårdsgård" fanns och, men var mindre vanlig. Gårdslet anses ligga för mycket på marken.

8

Ö. Frölunda so.

79-årigg Hedra, Ö. Frölunda kyrkby.

Virket till gårdsgård bestod av "kolera", "stakar" samt "steta". Den vanligaste sorten var kortgårdsgårdens typ; långgårdsgård, "långgårding" var ej bruklig här. Den hade en gång byggts av en man inflyttad från Tiveden. "Stektorna" (sidstöden) voro vanligen bundna genom översta bandet på störfåret vid partamat par, alternerande: A. Haken av grangrevar, som för brukade "svas". "Rundhank" brukades ofta till den nedersta haken på störfåret, de andra

två voro lagda i form av en 8.
"Korsstakagårdsgård" fanns också, men
mera tillfälligt, vid inägor, sattes mera när
det var brittiskt.

Revesjö tn.

August Bengtsson, ca 70 år.

(nära Katrindbergs gd).

Den äldsta och vanligaste sorten gårdsgård
var "kortsnesgårdsgård", där virket gick
genom 3 par staver (= kortgårdsgård). Även
fanns "långsnesgårdsgård", där virket gick ge-
nom 6 par staver; den är senare inkommen
i trakten; uppsatt av en person kommen från
Ullared.

Vidare fanns "stänge" (= stänggårdsgård; ULMA.15)

Den fjärde sorten var "kortgärdsgård", täpfull
och mest som provisorisk lagning.

"Haukarna" på vanlig bunden gärdsgård,
var av ene eller gran, lades på som en 8.
Stöb, "snestakar", fästes genom övre haken
men även förekom vid bundna stöb.

Sagesmannen händer g. till att man skulle
kröta av enbuskarna vertikalt, medan de
står på rot, så få raka stöbar.

Holsjunga Sn.

Justus Larsson Hå. Fö. Sn.
Traktens vanligaste gärdsgård var "hauka-
gärdsgård" (-gäl) som är kortgärdsgårdstypen
(som fig 2., fig. 2:41).

"Kortgärdsgäl": användes som stänggärdsgä-
rd, gäl hastigt att sätta upp och är ett för-
gärd till täpfull.

ACC. N:R. M. 8564:11

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Även fanns "Hänge" - Hänggärdsgård enligt
ULMA-15, bestod av 2-3 tröler på störfvar,
hankar av björk eller sälg.

"Hänggärdsgård", där tröler går genom 6 sta-
kappar, den är senare spridd typ, under de
senaste 60-70 åren.

I friga om sidostöd vid vanlig gårdsgård
användes både korsstaka genom före ban-
det och vid buedua typen. Måda: ~~##~~ och ~~##~~

Kalf sn. Handlaren Johan Gustavsson
Ca 70 år.

Lagsmannen är född i Gunnarsjö sn. i Markes
härad. Där var typen kortgårdsgård vanlig.
Även här i Kalf är den vanligast; lång-
gårdsgård saknas. Vårhet är av klevet

fur eller gran, "troler" Störar, "staver", av gran,
tall, helst växer på kärrmark.

"Hauk" av grangrenar, som sveddes och
vreds. Man hade 3 t.o.m. 4 hanken per
staverpar (?).

En rund hank kunde man använda me-
derst, sedan 8-formiga de övriga ovanför.

Kortgårdsgården kallas "trolgårdsgård";
sagesmannen har någon gång hört "para-
gårdsgård".

Korsgårdsgård, använd blott tillfälligtvis
kring svedjeland då man hade råg. Den
kunde även förekomma som tillfällig lag-
ning i vanlig gårdsgård.

Mårdalen m.August Johansson, Åminne
ca 75 år.

Het "bolhagårdsgård" menas här typen lång-
gårdsgård. Het "hantsgårdsgård" menas ty-
pen kortgårdsgård.

Långgårdsgård kallas också "skizgårdsgård" (-gård).
Virkhet kallas "holer".

Hantsgårdsgården var vanligast. "Korsgårds-
gård" var en tillfällig sort och för provisoriskt
sjönt lämnat av vanlig gårdsgård.

Het "risgårdsgård" menas vanlig gårdsgård
företullt med ris.

Någon gång kunde förekomma snal en-
kelmur av sten.

ACC. N:R. M. 8564:14.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

A. P. Nordvall, 87 år, f. d. soldat, Nybo, Nordvall.
f. i Gjöbeck sa. Vg.
"Haukagårdsgård", där tröterna gick
genom 5 stöjor.

"Bolkagårdsgård" tycks vara det samma
som Stånggårdsgård, tröter som ej ligga mot
marken.

Korsgårdsgård, "Krypplinggårdsgård" använ-
des mellan skogen och ådåarna, tillfälligt,
vid betesmark, men många gårde där.

Inkel stammar fanns något, men mest
dubbelt.

14-